

Myten om det gyllene riset

(Forskningsprof. Hans Söderlund, HBl 16.4.2002)

I dynigarna efter MOT (TV 1 1.4) skriver U.B.Lindström om det gyllene riset, en rissort som utvecklats med hjälp av genteknik. Denna rissort producerar betakaroten i sitt korn. Betakaroten är i sin tur förstadiet till A-vitamin.

I dag blir hundratusentals barn årligen irreversibelt blinda på grund av A-vitaminbrist, som också är en delfaktor för de miljoner som dör i infektionssjukdomar kopplade till undernäring. Det gyllene riset är färdigt utvecklat för en rissort och överförs nu till lokalt lämpade sorter med vanlig korsningsmetodik av det internationella risforskningsinstitutet (IRRI) på Filippinerna och av flera nationella växtförädlingsinstitut. Riset finns inte ännu tillgängligt i tillräckliga mängder för näringsfysiologiska studier men förhoppningarna är stora bl. a. inom WHO.

U.B.Lindström skriver att riset innehåller så låga halter av karoten att man behöver nio kilogram per dag för att få A-vitaminbehovet täckt. Om så vore är ju det gyllene riset helt meningslöst. Till all lycka är detta påstående felaktigt. Det har gått genom världspresen och citerats om och om igen. Som det typiska för en urban legend har den genom upprepning fått status av sanning.

Jag var själv närvarande vid en stor internationell konferens i Lyon (bioVision, World Life Sciences Forum, Lyon 7-10.2.2001) där professor Ingo Potrykus, som ledde det schweiziskt-tyska team som utvecklat det gyllene riset, framlade sina data om hur riset utvecklats och vilka resultaten är. Under samma session framlade också Benedikt Haerlin, som är kampanjledare vid det Internationella Greenpeace, argument mot genteknik, och lyfte då fram samma siffra som Lindström hänvisar till, ett dagligt behov av nio kilogram.

I den debatt som följde visade Potrykus klart att den riktiga siffran ligger mellan 150 och 900 g. Haerlin godtog då också dessa fakta. Gaffeln är bred, men eftersom professor Potrykus är en seriös forskare tar han med de osäkerhetsfaktorer som inte kan klagöras innan tillräckliga rismängder finns tillgängliga. Det är inte heller känt med hur mycket lägre mängder än de optimala, man t.ex kan bekämpa irreversibel blindhet, i förhållande till nattblindhet.

Siffran nio kilogram är en myt som nog nu lämpar sig för historiens papperskorg.

HANS SÖDERLUND,
Vanda